

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies nonus et decimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1925

VIII. Miraculum S. Theodori A. Constantino Acropolita

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72556)

LAUDATIO
AUCT.
CHRYSIPPO

τελωνήσαντα ἡμᾶς διάβολον ¹⁰· ἐνταῦθα ¹¹ δεῖ
σε ¹² καὶ ὀπλιτεύειν τὰ μάλιστα ¹³, ἐνταῦθα ¹⁴
τὸ ¹⁵ τοῦ σοῦ βασιλέως σκήπτρον <σφῆξιν ¹⁶>,
ἐνταῦθα ¹⁷ πρέπει ¹⁸ καὶ προσεδρεύειν διη-
νεκῶς· μᾶλλον δὲ ἐν ¹⁹ τοῦτοις ²⁰ τοῖς βασιλείοις
ἀεὶ ²¹ καθίδουσαι ²²· περιπολεῖς ²³ πάντως καὶ
σὺ τὴν Βηθλεέμ, δορυφορεῖς περὶ τὸ βῆμα ²⁴
τοῦ Γολγοθᾶ, χοροστατεῖς ἐν τῷ νυμφῶν τῆς
² Ἀναστάσεως, σκιρτᾶς ἐν τῷ ὄρει τῶν Ἐλαιῶν·
ἀλλὰ καὶ ²⁵ συνδειπνεῖς ²⁶ ἐν τῷ ὑπερφύ τῷ ²⁷
τῆς Σιών· πλὴν μετὰ τῶν σὺν σοὶ χορευόντων
καὶ συνδειπνούντων καὶ συνδοξολογούντων τὸν
λυτρωτὴν ²⁸ ἄμα καὶ ²⁹ πρὸς τὰς τοῦ πονηροῦ
καθ' ἡμῶν ἐπινοίας ἀντιπαράταξαι· πολλοῖς
γὰρ ἡμᾶς πολλοῖς ³⁰ πολεμεῖ ³¹ σκανδάλους· πρὸς
δὲ τὴν τῶν τοιοῦτων ἐνεργημάτων καθάρσει
ὁ καιρὸς ἡμᾶς καλεῖ· πάντες μετ' ἀλλήλων οἱ
ἅγιοι κοινὴν ἀριστείαν ἐνδείξασθε, πάντες μετ'
² Cor. 10, 5. ἀλλήλων συμπροθυμεῖτε ³² καταβαλεῖν ἅπαν
ἕννομα ἐπαίρομενον εἰς ἀσέβειαν ³³, πάντες
ἄπικον ἐφ' ἡμῖν συνεισενέγκασθε ³⁴ φυλακίαν,
ἕως οὗ ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλίσει ³⁵ αὐτοῦ, καθά-
που φησὶν τὸ διὰ Σολομῶντος ἕσμα τοῦ πνεύ-
ματος· νῦν γὰρ ³⁶ ἐν ἀνακλίσει αὐτοῦ ὁ ἡμέτερος
βασιλεὺς, νῦν καθέδδει, νῦν ἡρμεῖ Χριστὸς
μακροθυμῶν, ἵνα ³⁷ ἡμᾶς ἀνακαλέσεται εἰς με-
τάνοιαν ³⁸.

deprecatio. 29. Ἄλλ' ¹ ἡμεῖς οἱ ² Χριστοῦ δορυφόροι καὶ
πρόμαχοι ³ πρὸς τὰς ἐπαλλήλους ⁴ ἡμῖν τῶν
σκανδάλων ⁵ ἐπαγωγὰς τὰς ἐαυτῶν ἀντιστή-

¹⁰ (τελωνήσαν - διάβ.) om. A 3, 5, B 1, 2. — ¹¹ γὰρ add.
A 3, 5, B 1, 2. — ¹² δεῖσαι A 3. — ¹³ κάλλιστα A
3. — ¹⁴ ἐνθα A 3, 5, B 1, 2. — ¹⁵ δε B 1. — ¹⁶ om.
cod. — ¹⁷ δε σοι B 1. — ¹⁸ δεῖ add. A 3. — ¹⁹ μὲν
add. A 5, B 2; (δὲ ἐν) ἐνθα A 3. — ²⁰ om. A 3; ἀεὶ καὶ
σὺ add. A 5, B 1, 2. — ²¹ ἡμῶν A 3; om. A 5, B 1, 2.
— ²² τετίμησαι A 3. — ²³ καὶ σὺ add. A 5, B 1, 2. —
²⁴ μνῆμα A 3. — ²⁵ om. A 5, B 1, 2. — ²⁶ καὶ add.
A 5. — ²⁷ om. B 1. — ²⁸ τῷ λυτρωτῇ A 3. — ²⁹ (καὶ
συνδ. - καὶ) om. A 5, B 1, 2. — ³⁰ om. A 3. — ³¹ πο-
λιοχεῖ A 5, B 1, 2. — ³² συμπροθυμητήται A 3. —
³³ (πρὸς δὲ - ἀσέβειαν) om. A 5, B 1, 2. — ³⁴ συνεισ-
ενέγκας B 2. — ³⁵ ἀνακλίσει A 1, 3. — ³⁶ om. A 3. —
³⁷ καὶ add. A 3. — ³⁸ (ἕως οὗ - μετάνοιαν) om. A 5, B 1, 2.
— ¹ om. A 5, B 1, 2. — ² τοῦ add. A 5, B 1, 2.
— ³ σύμμαχοι A 5, B 1, 2. — ⁴ om. A 5, B 1, 2. —
C ⁵ τ. σ. ἡμῖν A 5, B 1, 2. — ⁶ ἀντιτάσσεται A 3. — ⁷ μέ-
χρῃς ἂν A 3. — ⁸ (μέχρι - βώσης) λέγετε καὶ νῦν

σατε ⁶ παρεμβολάς, μέχρι ⁷ καὶ τῆς τοῦ Δαυὶδ
ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἐπακούσει δεήσεως πρὸς αὐ-
τὸν ἐν γαλοῖς βώσης ⁸. Ἐξεγέρθη ⁹, ἵνα τί
ἔπνοις, Κύριε; Ἀνάστηθι καὶ μὴ ἀπόση εἰς τέ-
λος· ἵνα τί τὸ πρόσωπόν σου ἀποστρέφεις;
ἐπιλανθάνη τῆς πτωχείας ἡμῶν καὶ τῆς θλί-
ψεως ἡμῶν; ὅτι ἐταπεινώθη εἰς χοῦν ἡ ψυχὴ
ἡμῶν, ἐκολλήθη εἰς γῆν ἡ γαστήρ ἡμῶν ¹⁰;
ἀνάστα, Κύριε, βοήθησον ἡμῖν καὶ λῆρῶσαι
ἡμᾶς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου. Ταῦτα γὰρ πάν-
τα καὶ ὅπερ τῶν παρ' ἡμῖν ὁρομένων νῦν ¹¹
ἔοικε προμελεθῆναι πάλαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
τὸ ¹² ἐν Δαυὶδ· ταῦτα καὶ ἐπεὶ ἡμῶν ὁ θεὸς με-
λοποιὸς ἔοικε πάλαι προσβεβῆσαι ¹³. παρ' ἑμοῦ
δέ σοι καιρὸς ¹⁴ καὶ ¹⁵ ἐτέραν ¹⁶ προσενηχθῆναι ¹⁷
παράκλησιν ¹⁸, ὁ ταῖς κατὰ Θεὸν ἀριστεταῖς
ἀνδραγαθῶν ἀεὶ· μᾶλλον δὲ παρ' ἑμοῦ σοι προσ-
ενηχθῆναι καιρὸς τὴν αὐτὴν καὶ παράκλησιν
καὶ ἀπαίτησιν ¹⁹. ὅπερ γὰρ οἱ πρὸς τὴν ²⁰ εὐ-
φημίαν με ταύτην προαύγουσες ²¹ ὑπέσχητο, τοῦ-
τό μοι τὸ ²² λοιπὸν ²³ ἀπόδος, τὴν ἐν τοῖς λόγοις
χάριν, τῆς διανοίας τὸν φωτισμόν, τὴν ²⁴ ἐκ τῆς
γνώσεως δωρεάν ²⁵, τὴν παρησίαν τὴν ἐπὶ ²⁶
τοῦ κηρύγματος· πάντα γὰρ ἔνεργει δόνασ-
θαι ²⁷, πάντα δωρεῖσθαι ²⁸ Θεός ²⁹ ἡμῖν τοῖς
ἁγίοις ἀπέδωκεν ³⁰, ὡς αὐτὸς ἐν πᾶσι τοῖς
ἁγίοις ³² δοξαζόμενος, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
κρυφῷ ἡμῶν, ᾧ ³³ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ³⁴ εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Psalm.
43, 24-27.

E.

τῷ βασιλεῖ A 5, B 1, 2. — ⁹ ἐξεγέρθη A 5, B 1, 2.
— ¹⁰ (ἐκολλ. - ἡμῶν) om. A 3. — ¹¹ om. A 3. — ¹² τῶν
A 1; (ἀγ. τ.) om. A 3. — ¹³ (ἵνα τί - προσβεβῆσαι)
ταῦτα γὰρ ὁ θεὸς μελοποιὸς Δαυὶδ ἐπεὶ ἡμῶν πάλιν
ἐπρόσβενεν A 5, B 1, 2. — ¹⁴ καὶ ἕτερος B 1, 2. —
¹⁵ om. A 5. — ¹⁶ στεράν B 2. — ¹⁷ (ταῦτα καὶ - προσ.)
νῦν δὲ καιρὸς παρ' ἑμοῦ καὶ ἐτέραν προσ. σοι A 3. —
¹⁸ ἱστοθεταὶ add. B 1, 2. — ¹⁹ ἀπάντησιν B 2. —
²⁰ σὴν add. A 5. — ²¹ προσάγουσες B 1; οἱ προσάγουσες
B 2; προαυγόντες A 5. — ²² τοῦτο A 5, B 1, 2. —
²³ (μ. τ. λ.) μισθὸν B 1. — ²⁴ bis scriptum B 2. — ²⁵ τὸν
τῆς συνέσεως θησαυρόν add. A 3. — ²⁶ ἐκ A 5, B 2. —
²⁷ δόναται A 5; (πάντα - δόν.) om. A 3. — ²⁸ δωρεῖσθε
B 1. — ²⁹ Χριστὸς A 3, 5, B 1, 2. — ³⁰ om. A 3. —
³¹ ἅπασι A 3, 5, B 2. — ³² (ἀπέδ. - ἁγίοις) om. B 1. —
³³ ἐνδοξαζόμενος αὐτῷ A 3, 5, B 1, 2. — ³⁴ (κ. τ. κρ.)
om. A 5, B 2; σὺν τῷ ἀνάγκω πατρὶ καὶ τῷ παρα-
γίω πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ add. A 3.

VIII. MIRACULUM S. THEODORI

A. CONSTANTINO ACROPOLITA

E codicibus Ambrosiano H. 81 Sup. (= 1) et Vaticano 1147 (= 2). Cf. Comm. graev. num. 31.

Ἀνάμνησις τοῦ τελεσθέντος ¹ ἐν ταύτῃ τῇ ² βασιλίδι τῶν πόλεων θαύματος ³
παρὰ τοῦ περιβοήτου ⁴ μάρτυρος ⁵ Θεοδοῦρου (1) τοῦ Τήρωνος ⁶.

Exordium. 1. Σὺ μὲν, ἀγαθὲ τοῦ ὑπεραγάθου δοῦλε Θεοῦ καταμαθὼν πρόθεσιν καὶ ταύτην ¹ ἵσως ἀποδε-
καὶ τῷ ὄντι πιστὲ θεράπον Χριστοῦ, τὴν ἐμὴν ξάμενος, ἐπαίρων οὐκ ἀνίης πρὸς τὰ κατὰ

Lemma. — ¹ θαύματος add. 2. — ² λαμπρὰ καὶ
add. 2. — ³ om. 2. — ⁴ ἐνδόξου θαυματουργοῦ 2. —
⁵ om. 2. — ⁶ σνγγραφεύτος παρὰ τοῦ παρσφου καὶ

νέου μεταφραστοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Ἀκροπολιανοῦ
add. 2.
1. — ¹ ταύτης 1.

(1) Dum haec prelo iam submissa emendamus,
inopinato affertur a multo tempore frustra re-
quisitum Θαύμα θαυμασιώτατον τοῦ αὐτοῦ ἁγίου
Θεοδοῦρου e codice Hierosolymitano Sabalítico
80, saec. XIII exarato, fol. 93-96, quod inc.
Πάντες μὲν οἱ ἅγιοι μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ. Cf.
PAPADOPOULOS-KERAMEUS, Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιο-

θήκη, t. II, p. 147. Miraculo a Constantino Acro-
polita narrato perquam simile est, poteritque
integrum *Analectis Bollandianis* inseri, ubi de
utriusque scripti cognatione aptior erit disse-
rendi locus. Interim ex anonyma narratione
brevia excerpta proferemus.

σκοπόν

A σκοπόν· τῷ τοι καὶ νῦν μὲν ἄλλαις νῦν δὲ ἄλλαις ἐκβιάζῃ τῶν ἱερῶν ἐπιχειρεῖν ὑποθέσεων, μηδένα τῆς ἐμῆς περὶ λόγους ἰσχύος λόγον τίθεμενος, καὶ τοῦτο οὐκ ἀπεικόντως· Θεοῦ γὰρ εἰ μιμητῆς, ὃς ἐξ ἀπάντων ὡς ἐδιδάχθημεν τὸ κατὰ δύναμιν ἀπαιτεῖ καὶ μόνῃς τῆς περὶ τὰ καλὰ προθέσεως τὰς ἀμοιβὰς ἐκάστω ἀντιμετρεῖ. Ἄλλ' ἐπεὶ με καὶ τῷ διαβοήτῳ ἐν μάρτυσι Θεοδώρῳ ἐπαφείμαι τὸν λόγον ἐπέσηκτας (οὐδὲν γὰρ ἢ πρὸς ἐπαίνους² χωρησαί διερεθίζεις τοῦ μάρτυρος, θαῦμα τοῦτον παρακαλῶν διηγῆσασθαι), ἄρα δὴ τῷ μὲν θαύματι τὸν λόγον δοτέον, βραχὺν δ' ὡς ἐν τῷ θαυματουργῷ προσεκεκτόν τὸν ὑμνητήριον· ὑπὲρ γὰρ ἐπαίνους ὄντως οἱ ἄγιοι, ὡς καὶ τῶν τισ³ θορῶν ἐρη σοφῶν, οὐκ ἐπαίνον οὐδ' ἐγκωμίων, τιμῆς δὲ μόνῃς ἄξια κτίνας τὰ τέλεια, οὕτως αἰσῶν· «τῶν ἀρίστων οὐκ ἔστιν ἔπαινος, ἀλλὰ μεῖζόν τι προσήκει σφίσι καὶ βέλτιον.» Τιμῆς μὲν οὐκ ἄξιωτόν τὸν μάρτυρα ὡς τῆς παρὰ Θεοῦ δόξης τευχηκότα, ἧς οὐδεὶς ἐμφικνεῖται λόγος, ἧς οὐδεὶς ἔστιν ἐπάξιος ἔπαινος. Ἐν δὲ μόνον τῶν αὐτοῦ τεραστίων ὡς ἐνετείλω, παραδοτέον τῷ λόγῳ· τὸ γὰρ πᾶσιν ἐπιχειροῦσαι πᾶσαν ἀνάταν· εἰσαεὶ γὰρ τερατοῦργεῖ καὶ εἰσαεὶ θαυμάσια ἐκτελεῖ. Τί γὰρ ὁ τῶν πρὸς αἰτησιν οὐ πληροῖ; ὅπου γε καὶ αὐτὰ τὰ κλέμματα φανεροῖ, ἔστι δ' ὅτε καὶ φέρων αὐτὸς παραδίδωσιν. Ὁ δ' ὄν εἰς διήγησιν τανῶν ἡμῖν πρόκειται, τὰς ἀκοὰς ἐπισχόντες ἀκούσατε.

Theodori tres 2. Γνωρίσαι δὲ πρότερον οἴομαι δεῖν, τίς τε καὶ ὅθεν ὁ μάρτυς οὗτος κατὰ τίνας τῶν τυράννων ὄπη τε καὶ ὄπως τὸν ὑπὲρ τῆς¹ ἀληθείας ἄλλον διήρσεν· οὕτω γὰρ τῶν ὁμωνύμων αὐτὸν διατελείαντες, περὶ οὗτον λέγειν προῦθιμήθημεν², δῆλον μᾶλλον ποιήσομεν. Συγχροὶ μὲν οἱ διὰ μαρτυρίου τελειωθέντες Θεόδωροι· τρεῖς δὲ τοῦς ἐπισιμοτέροισ³ ἐκ τῆς περὶ αὐτῶν ἱστορίας ἐγνώκαμεν, τὸν ἐν τῇ κατὰ Παμφυλίαν⁴ Πέργῃ, ὃς καὶ τάξιν εἴληγε τήρωνος ἄρχοντός τε Ἀντωνίου καὶ⁵ ἡγεμονεύοντος Θεοδότου διήθληκε (1), τὸν τε τὴν ἀξίαν στρατηγόν, ὃν ἐν Πόντῳ Λικίνιος πολλοῖς τὰ πρῶτα παραδοὺς βασάνοις ἀνηλεῶς τὸ τελευταῖον διειροτόμησε (2), καὶ γε τὸν μέγαν⁶ τοῦτον, περὶ οὗ καὶ λέγειν ἐπεβαλόμεθα νῦν, τοῦ μὲν τῶν τηρώνων γεγονότα καὶ αὐτὸν τάγματος, πολὺ δὲ τοῦ ὀρθέντος μεταγενέστερον τήρωνος κατὰ τοὺς ἐφόους⁷ ἀναφανέντα μέρεσιν, ὅθεν ποθὲν καὶ γεγένητο⁸ καὶ ἵνα γε πλείστα τε ἄλλα καὶ μεγάλα κατορθωκῶς καὶ δὴ καὶ τὸ⁹ περὶ τὸν δαφνοῖνόν δράκοντα περιφανῆς ἐγείρας καὶ περιβόητον¹⁰ τρώπαιον, κατὰβρομα τοῦς ἐν Ἐδχαίτοις ποιοῦμενον, κἀντεῦθεν γενναίως πρὸς τοῦς ἄλλους ἀποδοσάμενος ἀριστεῖς ἀνεδείχθη, οὐκ ἀνθρώποις μόνον ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς ἀγγέλοις αἰδέσιμος· τὴν τε γὰρ τῶν δαιμόνων

Pergensis dux, tiro.

C

Tironis gesta.

ἀπάτην διήλεγξε καὶ τὴν τῶν προσκειμένων σφίσι πλάνην ἐπεικῶς ἐστηλίτευσεν καί, ὁ τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ ζῆλον ἀριδίλως τοῦδε παρέστησε, τῆς τῶν ψευδωνύμων θεῶν μητρὸς ἐξόχως τοῖς ἐν Ἀμασεια τιμώμενον εἰδωλον αὐτῷ κατέφλεξε τῷ νεφί. Καὶ ταῦτα ἐν πεταποῖς τοῖς καιροῖς; ὀτηνίκα Μαξιμιανὸς κατέχον τὰ τῆς ἀρχῆς τῆς τε εἰδωλολατρίας κατάκρας¹¹ ἐξείχετο καὶ κατὰ τῶν χριστιανῶν δεινῶς ἔβρουγεν· ἐφ' ᾧ γε καὶ συλληφθεὶς καὶ βασάνοις ἀφορήτοις παραδοθεὶς καὶ εἰοκτῇ ζοφώδει κατακλεισθεὶς, ὅτε καὶ ἀγγέλους ἐσχίζει συννυμφῶδες καὶ θεῶν περιελάμβη φωτὶ, ὡς ἐκπλαγῆραι τοῦς φλόκακας πλήρες αἰφνης φωτὸς θεασαμένους τὸ δεσμητήριον, αὐτοῦς τε τυράννους ἐκαθαρηθῆναι πρὸς τὴν θεῶν ἐπιδοραμόντας καὶ γεγενημένους αὐτόπτας τοῦ πράγματος· καὶ μετὰ πολλὰς εἰς μέσον αἰθῆς¹² ἄχθεις κατὰ ξύλου μετεωρισθεὶς καὶ σιδηροῖς τὰς πλευρὰς καταξανθεὶς ὄνυξι καὶ¹³ τέλος τὸν διὰ πρὸς καταδικασθεὶς θάνατον πρὸς τὸν ἀθλοθέτην καὶ στεφοδότην Χριστὸν λαμπρῶς¹⁴ λαμπρῶς ἐξεδήμησεν· ἀλλ' ὅσα¹⁵ ἐξ ἐκείνου τῆς οἰκονομῆς ἀπανταχῇ ὁ μάρτυς οὗτος τερατοῦργεῖ, κρεῖττω παντός γε¹⁶ λόγῳ καὶ διηγῆσεως. Τοιγαῦτοι καὶ θαυμάζειν μόνον τοῦτον¹⁷ χάριον χροῶν καὶ δοξάζειν ὡς τὸ εἰκός τὸν οὕτω τοῦς δοξάζοντας αὐτὸν δοξάζειν εἰωθότα Θεόν. Τοῦτον γὰρ καὶ τὸ τὴν Κωνσταντίνου ἐκ τε εἰδωλοθῶτων πάλαι τηρηθῆναι καὶ τῶν ἄλλω ἀκαθάρτων ἀρχαίων γενέσεως (3)· ἅμα τε γὰρ τύραννος τὰ κατὰ τοῦτο διεσκαύωρσεν (Ἰουλιανὸς οὗτος¹⁸ ὁ κάκιστος ἦν) καὶ ἅμα γε ὁ μάρτυς τῷ ἀρχιερεὶ τῆς πόλεως ἐπιστὰς καὶ τὰ¹⁹ τῆς ἰαδίουργίας ὡς εἶχεν ἐγνώρισε καὶ τὸν²⁰ τρώπον δι' οὗτον ἂν τὸ δεινὸν φέροισεν προσεδήλωσεν· ἐφ' ᾧ γὰρ ὑπέθετο σίτω, ὃν οἱ ἐν Ἐδχαίτοις συνήθως οὕτω καλεῖν εἰώθασι κολυμβά, παρ' ὅλην ἐβδομάδα (ἢ πρώτη τῶν νηστειῶν αὐτῆ γε²¹ ἦν) ἄπαν τὸ εἶσεβές διατρέφεσθαι· ὃ δὴ καὶ ποιῶσαντες ὁ τοῦ Χριστοῦ λαὸς διέθεσαν τὴν ἐπιβουλὴν· ἰδὼν γὰρ ὁ παραβάτης καὶ τύραννος, ὡς πεφωραται, ἀέκων ἐκὼν ὄφηκε τοῦ κακοεργήματος (4)· ἀλλ' ἐπειπερὸ ὡς ἔφθην εἰπὼν ὑπὲρ λόγον τὰ τοῦ μάρτυρος θαύματα καὶ διηγῆσαι οὐχ ἐποικίλοισιν, ἐκεῖνο καὶ μόνον διηγῆτέον, ὑπὲρ οὗ καὶ τὸν λόγον ἐνεστησάμεθα· τὸ δ' ἔστι δορυαλότου μεθ' ὅτι γε συγχρῶν χρόνον παραδρομῆν δεσμῶν λύσει δια τῷ μάρτυρος, εἰοκτῆς λύτρωσις καὶ πρὸς τοῦς ἰδίους παρὰ προσδοκίαν ἐπάνοδος. Ὡς ἂν δ' εἰς ἀρχὴν τὸν λόγον ἀγάγοιμι, βραχὺ τι προειπεῖν βούλομαι (5).

3. Ἐκλεκτός μὲν ἡμεῖς λαὸς καὶ ἐξαιρέτος, οἱ Θεὸν ἕνα προσκυνῶντες, τρισυπόστατον, ὁμοφυᾶ, ταυτοδόναμον, καὶ καθαρῶς ἀπὸ διανοίας τοῦτω λατρεύοντες· ἀλλ' ἔστιν ὅτε τῶν διανοιῶν ἡμῶν, ὀπίσω τῶν πονηρῶν πορευόμενοι, ἐγκαταλιμπανόμεθα φεῦ καὶ εἰς διαπα-

MIRACULUM A. CONSTANTINO

martyrium,

1 Reg. 2, 30.

miraculum sub Iuliano.

allerum sub Basilio.

² ἐπαίνου 2. — ³ τισ τῶν 2. — ⁴ παμφυλί ἡ 2. — ⁵ om. 2. — ⁶ ἐπισιμον 2. — ⁷ εἰς 2. — ⁸ ἐγένετο 2. — ⁹ om. 2. — ¹⁰ διαβόητον 2. — ¹¹ κατάκρας 2. — ¹² πάλιν 2. — ¹³ om. 2. — ¹⁴ om. 2. — ¹⁵ γε add. 2. — ¹⁶ τε 2. — ¹⁷ τοῦτον 2. — ¹⁸ om. 2. — ¹⁹ om. 2. — ²⁰ om. 2. — ²¹ τε 2.

(1) Habetur Passio S. Theodori et sociorum martyrum Pergae. BHG. 1747. — (2) Tres quoque Theodoros commemorat anonymus, alio tamen ordine: Theodorum ducem, Theodorum quem dicit ἐν Περγᾷ, et tironem nostrum. — Novembris Tomus IV. (3) Comm. praev. n. 38. — (4) Iliad. 4, 43. — (5) Res a Constantino narrata, locorum tamen et temporum mutatis condicionibus, a primo Chrysippi miraculo vix differt. Supra, p. 60.

MIRACULUM A. CONSTANTINO

Ceteris Agarenorum captivis dimissis

unus remanet adulescens.

Eius mater

Psalm. 6, 7. Psalm. 101, 6.

S. Theodorum precatur;

γῆν τοῖς ἀσεβέσι παραδιδόμεθα · ὁποῖον δὴτα καὶ Βασιλείον τῶν τῆς βασιλείας σκήπτρον ἐπειλημμένον ξυμβέβηκε ¹ (1) · πλείστοι γὰρ καὶ πολλαχόθεν κατέδραμον τὰ ἡμέτερα · ἀλλ' ἐν μὲν ἄλλοις τῶν μερῶν ἄλλα γέγονεν, ἐν δὲ γε τοῖς ἐφόις καὶ παρ' αὐτὴν πον τὴν Αἴγυπτον πλῆθος ἐκστρατεύσαν Ἀγαρηῶν λείαν ὁ φασὶ Μυσῶν (2) τὰ ἐκεῖ πεποιήκεσαν · πλείστον μὲν γὰρ ἔκτειναν, πλείστον δὲ ἐλήσαντο · ἐξ ὧν οὐδὲ μὲν ἀπημπούλησαν οὐδ' εἰκοταῖς δεσμίουσ παρέδωσαν (3). Ἀλλ' οὐδὲ πᾶν συγχρὸς παρερρῆν χρόνος, καὶ εἰς συμβάσεις μετὰ τῶν ἡμετέρων ἐλθόντες, τοὺς ἰδίους αἰτήσαντες τοὺς ἡμετέρους ἐπ' οἴκον πάντας ἀνήκαν ² πορεύεσθαι · ἀλλ' ἔλαθέ ³ τις ἀπολειφθεὶς ἐνός τιος καὶ ταῦτα τῶν περιφανῶν στρατηγῶν · Μαδιάμ γὰρ ὄλης τὴν στρατηγίαν ὁ πατὴρ ἐγκεχειριστο ⁴ τὸ δ' ὅπως ἔλαθεν ἀδηλον · ἢ γὰρ τοῦ ἔσωσάντος τὸν βίον καταστρέψαντος ἢ τοῦ κατέχοντος εἰς νέωτα συγχρῶν ἀποδόσθαι τοῦτον βουλομένου χρόσῶν · κρείττον δ' οἰηθῆναι ὡς ἐπὶ τῆς ἀνοθεν διακορομήθη τοῦτο προνοίας, ὅπως ἂν, ἥς ἐτυχε παρησίαις ὁ μάρτυς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ὁποῖαν ἐκεῖθεν εἴληψε δόναμιν, γνοῖεν οἱ μεθ' ὀργῶν κολῆναι ἔχοντες πίστειος. Ἐλαθε δ' οὖν τὸν δ' οὐκ ἔλαθεν, ὡς τῶν ἄλλων τὴν ἐπὶ τὰ ἴδια πορευθέντων μόνος οὐδὲ ἐναπελείφθη κατὰσχετος. Σκοπεῖτο γοῶν ὁ βουλούμενος, τί ἂν νέος τὴν ἡλικίαν, τὸ γένος οὐκ ἄσημος ἀλλὰ καὶ τῶν ἁγῶν περιφανῶν, αἰχμάλωτος οὖν πᾶν ⁴ πλείστοις γενόμενος (φέρει δὲ πως ⁵ παραμοθίαν τὸ συμπεπονηθῆναι πολλοῖς), πάντων ἄλλων τὴν ἐλευθερίαν ἀπολαβόντων, μόνος ἐπὶ δουλείαν λειψθεὶς, μόνος κλοῦδι περικείμενος καὶ μηδὲ φωτὸς ἀπολαῶν, μὴ ὅτι τῶν ἀναγκαίων εἰσπορῶν, ὁποῖος ἦν πρὸς ταῦτα καὶ τί περ ἂν ἔπασχε · πάντως, εἰ μὴ ἄλθος ἦν, εἰ μὴ σίδηρος, διερχόμεντ' ἂν τὴν καρδίαν καὶ τὴν ζῶην ἀπελέγετο.

4. Ἡ δ' αὖ γειναμένη τοὺς μὲν τῶν συνεαλωκότων ἀνασωθέντας ἰδοῦσα, τοὺς δ' ἀκόσασα, ἡλικιώτας, ἐπιτηδέους, τάχα δὲ καὶ προσήκοντας, πῶς ἂν καὶ αὐτὴ τὴν τοῦ παιδὸς στέρεσιν ἔφερον ἢ πῶς πρὸς τὸ πάθος διέκειτο; ἴσως ἂν καὶ τὴν κλίην καθ' ἑκάστην νύκτα τοῖς δάκρυσιν ἔλουε καὶ τὴν στρωμνὴν ἐτίθει διάβροχον σποδόν τε ὡσεὶ ἄρτον ἤσθινεν ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὸν ἄρτον ὡσεὶ σποδόν, πικρὰ πάντα νομίζουσα καὶ ὀδόνης ἀνάμειστα · ἐκίρνα τε τὸ πῶμα μετὰ κλαυθμοῦ καὶ κόνου πικρίας διηλεκτῶς ἐποτίζετο · ἀλλ' εἰς κενὸν καὶ ὁ κοπετὸς αὐτῆ καὶ τὰ δάκρυα, ἕως εἰς τοῦν τὸν μάρτυρα Θεόδωρον ἔβαλεν ², οὐτ' ἐχούσῃ δι' ὃν ἐπένθει λαβεῖν οὔτε μὴν τὸ θρηγεῖν ἐκείνον ἀποβαλεῖν · ἐπεὶ δὲ ὄλην φυχῆ τῷ ἁγίῳ προσεδραμῆκει καὶ θεομῶς αὐτὸν καθικέτευσεν, « οἰκτιρόν με, τοῦ Θεοῦ μάρτυς » λέγουσα « ἔσθαι κτεν τὸν νῖόν, τῆς αἰχμαλωσίας ἀνάσωσον, »

ἦσθετο παραντὰ τῶν δακρῶν αὐτῆς καὶ τῶν Δ κοπετῶν ὄφελος · εἰς γὰρ ἔπνον διαλυθεῖσα ἐδόκει τὸν νῖόν ἐν ἀγκάλαις ἔχειν καὶ περιπτύσσεσθαι · καὶ ἢ μὲν οὕτως ὄναρ ἦν ἔχουσα καὶ τοῦ νῖος ἐδοξεν ἀπολαῶσα ³, ὄφρ τῶν θρήνων λωφῆσασα · ὁ δ' οὐκ ἐμέλλησε ⁴ καὶ ἔπαρ αὐτῆ τὸν παῖδα προσεεργεῖν καὶ εἰς αἴσιον ὁ φασὶ συγχρῶναι τὸν ὄνειρον εἶτον ἐκδηλον θεῖναι τὸ φαντασθέν. Αὐτῆς γὰρ νυκτός, καθ' ἣν ἡ γυνὴ προσεληλύθε, καθ' ἣν ἠντιβόλησε, καθ' ἣν ἐξ ἀκηδίας ἔπαυσεν (ὡ οἶαν ἐκ Θεοῦ τὴν χάριν ἔσχον οἱ ἄγιοι, ὡ πόσον ἰσχύει πίστις καὶ συντριβὴ καρδίας καὶ δάκρυα), ἀπὸ Συρίας (4) ὁ μάρτυς ἐς τὴν Κωνσταντινὸν τὸν παῖδα μετακεκόμεναι αὐτῆ γε ἀλῶσει, ἦν τυγχάνων ξυφρονος περιέκειτο, τὸ θαυμάσιον. Πάλαι μὲν Ἀββακοῦμ μετάρσιος ἐς Βαβυλῶνα γενόμενος (5) μετ' ἄρτον καὶ προσοψημματος τῷ Δανὴλ ἐπέστη δεσμῶ καὶ ἀπόσιτον ἐφ' ὄλαις τρισὶν ⁵ ἡμέραις ὄντα διέθρεψεν · ὁ δὲ γε μάρτυς καὶ τὸν ἐπὶ συγχροῖς ὅτι πεπεδημένον τοῖς ἔτει τῶν δεσμῶν ἠλευθέρωσε καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους ἐκόμισε. Καὶ πρὸς γε τῷ πένθει τὴν μητέρα ἐκλείπουσαν καὶ ἀντικρυς θανατοῦσαν ⁶ ἐξώωσε καὶ ἀνέρωσεν.

5. Ἀλλὰ τὰ ἐντεῖθεν ὁποῖα; διπνῆζεται ἢ μήτηρ, ὄφρ τὸν νῖόν ὄγκια ἡμμεσμένον, ἀγκυμοῦ πλέον, δεσμὰ περικείμενον, καὶ πρὸς τὴν θέαν ἐκπλαγεῖσα · « Τίς οὗτος; » ἐβόησε « πόθεν εἰσῆλθεν ὁ δόστηρος οὗτοσά; πῶς ἔλαθεν εἰσιῶν; πῶς ἐπέστη καθενδούσας ἡμῖν; οὐχ ὄρατε τὸ δεινὸν τοντὶ θέαμα, κἀκίστα γύναια; ὄμων τοῦτ' ἔργον · εἰ γὰρ ὡς εἶδει τὰ τῆς ἀσφαλείας ἡμεῖς ἔθεσθε ¹, οὐκ ἂν ὁ εἰδεχθῆς οὗτος ἀωρὶ τῶν νυκτῶν ἐπεισέφερονσεν. » Ἐκθαμβοὶ δὲ κἀκεῖναι γενόμεναι οὐκ εἶχον ² ὅτι καὶ ἀποκρίναντο · πρὸς γὰρ ἐκείνον ἀνεως ἔβλεπον, τίς τέ ἐστι ζητοῦσαι καὶ πόθεν διαποροῦσαι · καὶ πῶς εἰσελήλυθεν ἀλλήλαις ἐνένονον.

6. Καὶ ὁ παῖς δ' οὐχ ἦντοι διαποροῦμενος ἦν · πρὸς γὰρ ἑαυτὸν ἔλεγεν · « Ἐσπέρας ἄρτι καθειργόμενος ἦν ἐν Συρία καὶ πῶς ἐν τῇ Κωνσταντινῶν νῦν εἶρημαι; μὴν ὄνειρος τὸ πρᾶγμα; μὴν νυκτός φάντασμα, ὁποῖα φιλεὶ δραματονεγεῖν ἔπνος τῷ τῆς ψυχῆς ἐπιθυμητικῷ συνεργοῦμενος · ἀλλ' αὐτῆ μοι μήτηρ, ἐκεῖνοι μὴν ἀδελφοὶ καὶ παρὰ τοῦτοις αἱ ἀδελφαί · κἀκεῖναι τῆς μητρὸς πρόσωποι · καὶ ὁ οἶκος οὗτος οὐκ ἄλλος, ἐν ᾧ περ καὶ ἐγεννήθην καὶ ἐτρέφην καὶ εἰς τὸδε ἡλικίας κατήντηκα. » Ἀλλὰ καὶ αἰθῆς διημφισβῆται ¹ · τῷ γὰρ ἔξεν τοῦ πρᾶγματος ἐταράττετο · ὡς δ' ἐν ἑαυτοῦ ² μᾶλλον γέγονεν ἀληθές τε εἶναι τὸ πρᾶγμα ξυνῆκε καὶ θεῖον εἶναι τὸ περὶ αὐτὸν ἐπέγνω τεράστιον, καὶ δι' προσδραμῶν τῆ μητρὶ · « Μῆ, ὦ μήτηρ (ἔφη), ταῖς θεοραπαινῶσι χαλέπαινε μὴδ' ἐπὶ πλέον αὐταῖς ³ ὀργίζου, οἷς τὰς πύλας οὐκ ἐπεξέγνωσαν καὶ τὴν σὴν ὡς ἔθος κοίτην ἐξησφαλίσαν-

qui illum domum reducit.

E

Obstupescenti matri

filius

F

enarrat

3. — ¹ συμβέβηκε 2. — ² (ἐπ. - ἀνγκῆ) παρήκαν 2. — ³ ἔλαθε 2. — ⁴ οπ. 2. — ⁵ δ' ὅπως 2. — ⁶ ἀπολαβοῦσθαι

2. — ⁴ ἐμέλλησε 1, 2. — ⁵ εἰς 2. — ⁶ θανατοῦσαν 2. — ¹ ἔλαθεν 2. — ² οὐχ εἶχον, corr. οὐκ εἶχον 2. — ³ ἀμφισβῆται 2. — ⁴ ἑαυτοῦ 2. — ⁵ κατ' αὐτῶν 2.

(1) Basilius II (976-1025), ni fallor, intellegit scriptor, quamquam de tempore quo haec acciderint nulla quaestio movenda est. Etiam anonymus Sabaiticus: Βασιλείον τὰ σκήπτρα τῆς τῶν Ῥωμαίων γῆς κατέχοντος. — (2) Pseudo-ZENOBII

V, 15, LEUTSCH-SCHNEIDEWIN, Corpus paroem, t. I, p. 122. — (3) Anonymus: ἐν φυλακαῖς εἰς Συρίαν ἐναπετέθησαν. — (4) De Syria dixerat anonymus, non vero Constantinus. — (5) Anonymus: ὡς ὁ ἄγγελός ποτε τὸν Ἀββακοῦμ.

se libera-
tum

το · σός γὰρ υἱὸς ἔγωγε καὶ τῆς φρονούσας ἐ-
 ρούσθην ὑπὸ Θεοῦ, γίνωσκε, ἐφ' ἣ τριετίαν ὄλην
 διήρυσσα δέσμιος, μηδὲ φωτὸς ἀπολαῶν ὁ
 μέλεος · ἀλλ' ἀφείσα καὶ διαπορεῖν καὶ ὀργί-
 ζεσθαι, μάθε ὅπως τῶν δεσμῶν ἠλευθέρωμαι,
 ὅπως ἀκωλύτως τῆς εἰρητῆς ἐξελέλυθα, ὅπως
 ἀπροδοκίως οὕτως ἐπέστην σοι. Ἐδὼ μὲν
 ὁ ἥλιος τὴν ἐχθρὸν καὶ ἣ ἐν ἣ συνισχύμην παρεν-
 θὸς ἐκλεῖσθαι φρονού· αἱ τε γὰρ ἐνδότεραι αἱ
 τ' ἐξώτεραι τῶν πυλῶν, ὁ ποιεῖν τοῖς δεσμοφύ-
 λαξιν εἰωθὸς, ἀραρότως ἐπελευθέρωσαν καὶ ταῖς
 κλεισί στερωῶς ἠσφαλίσθησαν · κἀγὼ τοῖς ῥά-
 κεισι τοῖσδε συνειληθείς τὴν ἑμαιοῦ δυστυχίαν
 ἀπεκλαύμην καὶ τὸν ἔπιον ἀνέμενον⁴, πότε ἂν
 με τῶν ἐπὶ μνήμης ἀναρῶν ἀπαλλάξαι ἐπιών ·
 ἀλλ' ἀρόπνωσα πρὸς βροαχὴ, ὅσον ἐπιμῶσαι,
 ὁ δὴ φασὶ καὶ τις ὄρατος τὸ εἶδος, ἐράσμιος τὴν
 φωνήν, στρατιώτης ὡς ἡ ἀναβολὴ καὶ τὸ σχῆμα
 δηλοῦν ἤθελον, τὰ δ' ἄλλα κόσμος κἀ τῆς
 θείας μόνης αἰδέσμιος · Ἰππῶ οὕτως ἐπωχεῖτο
 λευκῶ, φάλαρα τῷ Ἰππῶ λαμπρῶ, οὐ κατὰ τὰ
 συνήθη τὰδε λαμπρῶ, ἀ βιαζόμενος πρὸς χροῖαν
 λαμπρύνειν ἔχει χρυσός, ἀλλὰ⁵ πᾶν φαειδὸν
 ἀποστίλβοντα, ὡς καὶ τὴν ὄφιν ρικᾶν · καὶ ὁς
 ἐθὺς ἐπέστη τε τῆ φρονούῃ καὶ διανοίξας τὰς
 κλεις εἰσελήλυθεν ὄλος αἰγλήεις, ὄλος φωτο-
 ειδής, ὡς καὶ φωτὸς πλησθῆναι τὸ δεσμοτή-
 ριον · καὶ δὴ διασπᾶσας μὲν τὰ δεσμά, ἦν μὲν
 γὰρ ὀρᾶς ἄλυσιν ἐνθεν μὲν ἤρχεν ἐμέ, στερωῶς
 δ' ἐκειθεν τῷ τοίχῳ προσήριστο⁶ · θεῖς οὖν
 με τῶν συνισχύων ἐλευθέρων καὶ τῷ Ἰππῶ
 ἐπαναθείς, τὴν δεξιᾶν στρέφας καὶ τῆς ἀριστε-
 ρᾶς με λαβόμενος αὐτονοχί σοί με, γίνκεια μῆ-
 τε, παρεστήσεν, ὡς ὀρᾶς⁷ · ἐν μὲν οὖν τῷ μετα-
 ξῷ ὀμίλων τε αὐτῷ καὶ ἐδέντευκτον εὐρισ-
 κον · τίς δ' ἐστίν, οὐτ' ἠρόμην οὐτ' ἐπυθό-
 μην · ἀλλ' οὐδὲ νῦν ἔγνω, ὅπως με καὶ ὄθεν εἰσ-
 ἦγαγε.»

quem
Theodorum
esse illa
agnoscit.

7. Ταυθ' ὡς ἡ μήτηρ ἤκουσε καὶ τὰς ὄφεις
 μάλλον ἐπέστησε καὶ αὐτὸν ἐκείνον ἀληθῶς εἶ-
 ναι τὸν νῖον ἀνεγνώρισεν, ἀλλ' τις ἦν ἐξ ἄλλης
 εἰθὺς καὶ οὐκ εἶχεν ὅ,τι καὶ γένοιτο, τοῦτο μὲν
 χαίρουσα τὸν νῖον ἀπολαβοῦσα, τοῦτο δ' ἐκ-
 πληττομένη οἷς οὕτω θαυμασίως ἀπέλαβεν. Ἐξ
 C ὧν δ' ἤκουσε παρὰ τοῦ παιδός, ὡς ὁ μάρτυς
 ἐπιρνούσα Θεοδώρου τὴν ἀτῆς ἀπέλησεν αἰτη-
 σιν, αὐτῷ παρῆνθός τῷ ἀγίῳ μετὰ δακρῶν
 προσέδραμε καὶ τοῦτον πεσοῦσα τῆς εἰκόνας
 ἐπιπροσθεν τὴν εὐχαριστίαν ἀπέπεμπε, τοιαῦτα
 δὴ τινα λέγουσα · «Μέγας ὁ Κόριος καὶ μεγάλη
 ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ · ἀλλὰ καὶ ἡ χάρις ὕμῶν ὡς θαυ-
 μαστή, ἦν ἐκειθεν ἐλάβετε καὶ ἦν τοῖς αἰτοῦσιν
 ἐτοίμως παρέχετε, μάρτυρες Θεοῦ, τῆς ἀλη-
 θείας κήρυκες, τῆς εὐσεβείας ἀκαταγώνιστοι
 πρόμαχοι · ὦ τί σοι ἂν ἀποτίσω τῆς εὐεργεσίας
 ἐπείσιν; τίσι τὸν προσάτην ἀμείψομαι¹; τίσι
 τὸν ὄψτην φιλοφρονήσομαι²; πῶς πρὸς ἄξίαν
 τὸν ἐλευθερωτὴν δεξιῶσομαι³; ἀποπλήσω λό-

⁴ ἐνέμενον 2. — ⁵ καὶ add. 2. — ⁶ (καὶ τὴν) om. 2. —
 — ⁷ προσήριστο 2.
 7. — ¹ (τίσι-ἀμείψομαι) om. 2. — ² φιλοφρονήσομαι
 2. — ³ δεξιῶσομαι prius δεξιῶσομαι 2. — ⁴ om. 2. —

γοῖς τὰ τῆς εὐχαριστίας; ἀλλ' οὐδὲ λόγος ἰκα-
 νὸς πρὸς τοιαύτην εὐεργεσίαν · ἀλλὰ παραδρα-
 μοῦμαι σιγῇ; ἀχαριστίας ὄνειδος ὀφλήσω. Ὡς
 οὖν ἔνεστιν ἔργοις τε καὶ λόγοις διαλῶσαι τὰ
 τοῦ χροῦς περιόσομαι · ἐπὶ τῷ ὀνόματι σου
 νεῶν ἐγερω⁴ · καὶ κατακοσμήσω τοῦτον ὄση γε⁵
 δύναμις · κηρύξω σοι τὰ μεγαλεῖα καὶ τὸ περὶ
 ἡμᾶς οὐ πάσομαι διηγουμένη τεράστιον, μέχρις
 ἂν καὶ τὸ φῶς ὄρω καὶ τὴν γλῶτταν κινῶ⁶. » Καὶ
 ταῦτα μὲν ἡ μήτηρ · οἱ δ' ὀμῶνιοι, αἱ δ' ὀμαίμο-
 νες, ἅπαν ὁμοῦ τὸ θεραπευτικὸν καὶ οἰκίδιον, τί
 πρὸς τὸ παράδοξον τοῦ θεάματος⁷; ἔχαιρον,
 ἠγαλλῶντο⁸, ἠεχαρίστον Θεῷ καὶ ἠελόγον
 τὸν μάρτυρα.

8. Ἐπει δ' ἀνέσχεν ὁ ἥλιος καὶ ἡμέρα διηγεί-
 σεν, οὐκέτι καθ' ἑαυτοῦς τὸ θαῦμα κηρύπτειν
 εἶχον, ἀλλ' οὐδ' ἠρείχοντο · καὶ γοῶν ἡ πόλις
 ἐθὺς ἄλλος ἀλλαχῶθεν συνέρρεον, αὐτόπτης
 ἕκαστος τοῦ θαύματος γενέσθαι σπουδάζοντες
 καὶ τὸ μόνον ἰστοῦσαι τὸν ἀνθρωπον μέγα τι
 πάντες κέδος νομίζοντες. Μανθάνει ταῦτα καὶ
 βασιλεὺς καὶ μετὰπεμπτον ποιεῖται τὸν δορυ-
 ἄλων (1) · καὶ δὴ παραστησάμενος ἑαυτῷ πά-
 τα διαπυθάνεται πρὸς ἀκρίβειαν · καὶ ὁς οὐδὲν
 παρῆς ὡς ἐσχέζει τὰ κατ' αὐτὸν διηγήσατο,
 ὡς καὶ ἐξαναστήναι τοῦ θόκου καὶ χεῖρας ἀνα-
 τεῖναι τὸν βασιλέα «Εὐχαριστῶ σοι,» πάντων
 εἰς ἐπήκουον λέγοντα «νῖδ Θεοῦ μονογενῆς, ἀνε-
 ξίκακε καὶ φιλάθροπε, ὅτι σου τὸ ἔλεος ἐφ'
 ἡμᾶς ἐθανμάστωσας, ὅτι κατὰ τὰ παλαιὰ σου
 τεράστια καὶ νῦν ἀθῖς ἐν ἡμῖν ἔδειξας · ὁ γὰρ
 δι' ἀγγέλου πάλα πεποίησας, ὅτε τὸν Ἀββα-
 κοῦμ τῷ Δανυὴλ ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίας ἐπέστη-
 σας, τοῦτ' ἦδη καὶ ἐφ' ἡμῶν διὰ τοῦ σοῦ μάρ-
 τυρος ἄντικτος.» Καὶ πρὸς τοὺς παρεστώτας
 στραφεὶς συχνά τε περὶ τοῦ τεραστίου ἐφιλοσό-
 φησε καὶ τὸ τελεσθὲν ὡς τὸ εἰκὸς ἐμεγάλωνεν. Ὡς
 δὲ καὶ προθυμηθέντας τοὺς τοῦ ἀναρροσθέντος
 ἐπέθετο νεῶν τῆς εὐεργεσίας εἰς αἰμοιβὴν ἀνε-
 γείρειν τῷ μάρτυρι, ἐκ τοῦ κοινοῦ καὶ αὐτὸς τα-
 μείων ἰκανῶς πρὸς τοῦτον σφῖσιν ἐπήκοεσε.
 Καὶ γὰρ καὶ¹ χρήματα δέδωκε καὶ κόσμους
 παυτοῦς ἀνέθηκε καὶ προσόδων χορηγίαν ἐπέ-
 τειον² ἀφωσίωσε γράμμασι τε χρυσείας ἐνε-
 σημασμένους σφραγίσιν ἐξεσφαλίσατο. Ὁ μὲν
 δὴ βασιλεὺς οὕτω πως πρὸς τὸ θαῦμα διατε-
 θεῖς τοιαῦτα καὶ δέδρακεν · οἱ τε τῆς μαρτυρι-
 κῆς χάριτος ἀπολαύσαντες, ἐφ' οὗς καὶ τὸ θαῦ-
 μα τετέλεστα, οὕτω τὸν εὐεργέτην ἠμείραντο,
 οὕτω τὸν θαυματοργὸν ἀνεκήρυξαν (2).

9. Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ τῆ διηγήσει νῦν ἀγαλλόμενοι
 καὶ τὰ εἰκότα ἐπευφρανόμενοι κἀν ταῖς καθ'
 ἡμέραν χρεῖαις ἐπιχαλούμενοι καὶ προσάτην
 τῶν ἡμετέρων ποιούμενοι τὸν δξὲν τουτοῖ πρὸς
 ἀντίληψιν καὶ ταχὴν εἰς βοήθειαν, τί δῆπουθεν
 ποιεῖν ὀφείλομεν, εἰ γε τὸ εἰκὸς³ πληροῦν θέ-
 λομεν; λόγοις μὲν ὄσοις λόγος τὸ ἐπιτήδευμα
 μὴ κατοκνῶμεν γεραίρειν τὸν μάρτυρα. Ὅσοις

MIRACU-
LUM
A. CON-
STANTINO

Ecclesiam
sancto
novet.

Rei fama

ad imper-
ratorem
desertur.

E

Dan. 14,
36.

Chrysobul-
la.

Peroratio.

⁵ ἐσχέω 2. — ⁶ θαύματος 2. — ⁷ ἠγαλλῶν 2.
 8. — ¹ om. 2. — ² ἐτήσιον 2.
 9. — ¹ ποιεῖν add. sed del. 2.

(1) In anonyma narratione filius a patre spon-
 te ad imperatorem ducitur: Μετὰ μετῶν δὲ διάσ-
 τημα λαβὼν ὁ πατήρ τὸν νῖον ἀκακοδότην ὄντα καὶ τὰς
 αἰτίας δεσμοῦσιν ἀνήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. —
 (2) Anonymus: Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐχάρη καὶ αὐτὸς

χαρῶν μεγάλην, ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ γέγονε
 τοιοῦτον τερατογενήμα · καὶ συναγωνισάμενος σὺν
 αὐτῷ ὁ βασιλεὺς νῶν ἄξιον καὶ καλλίπεπέστατον πε-
 ποιήσας τῷ ἀγίῳ μεγαλομάτερι Θεοδώρῳ τὸν ὄντα
 πλησίον τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων.

δ'

MIRACULUM A. CONSTANTINO

δ' ὁ βίος ἐν εὐπορίᾳ, πολυτελῶν ἀναθημάτων εἰσφοραῖς δεξιόμεθα, ἤγουν εἰσφέρωμεν πάντες ἂν τῷ πρὸς δύναμιν· δεκτὸν γὰρ καὶ Θεῷ καὶ θεοῖς ἀνδράσι τὸ κατὰ δύναμιν. Πίστις δὲ προηγήσθω, τὸ τῆς εὐσεβείας ἡμῶν θέμελλον· οὕτω γὰρ ἂν καὶ τῆδε τυγχάνοιμεν τῶν κατ' ἔφεσιν κίκαϊσε γενόμενοι τοῦ ἀκροτάτου τῶν ἐφετῶν ἐνμοιρῆσαιμεν, τῆς αἰωνίου καὶ μακαρίας δηλαδὴ ἀπολαύσεως, ἰκεταῖς τοῦ μά-

τυρος πρὸς τὸν ἁγίου αὐτόνκτον εἰς συμπάθειαν Δ σωτήρα καὶ δεσπότην ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ὄντως καὶ ἀληθῶς Θεὸν καὶ ἀληθῶς ἑπὶ ἡμῶν γενόμενον ἄνθρωπον, ᾧ πᾶσα πρέπει ἡ δόξα, τιμὴ καὶ προσκνήσεις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ πατρὶ καὶ τῷ παναγῷ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, τῶν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἀμήν.

ἂ πάντα 1; om. 2. — ὁ om. 2. — ἔπρει πᾶσα 2.

IX. HOMILIA DE S. THEODORO ET DE COLYBIS

A. PHILOTHEO PATRIARCHA CONSTANTINOPOLITANO

E codicibus Monacensi gr. 275 (= 1), Neapolitano bibl. Nationalis II. B. 30 (= 2), Brixiano bibl. Queriniana A. III. 3 (= 3). Cf. Comm. praev. num. 38.

B

Λόγος ἰδιδασκαλικὸς εἰς τὸν μέγαν Θεόδωρον τὸν Τήρωναν².

Exordium.

Psalm. 30, 20.

1. Ὡς ἰ πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου, Κύριε, δίκαιον ἡμῖν σήμερον μετὰ τοῦ Δαυὶδ ἀναφθέξασθαι² (1)· καὶ πῶς γὰρ οὐ πολὺ τε ἡμᾶς ἔξαισιον καὶ θανασιώτατον, ὅτι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος παρήγαγες⁴ ἡμᾶς, τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ χειρὶ πλάσας τὸν ἄνθρωπον· ὃ τοῦ θαύματος· ἐνὶ γὰρ λόγῳ δεδημιούργηται⁵ πᾶσαν τὴν κτίσιν, οὐρανὸν τέ φημι καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, γῆν τε καὶ θάλασσαν καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις, μόνον δὲ τὸν ἄνθρωπον ὡς δεσπότην⁶ ὧν διεπλάσατο⁷· καὶ οὐ μέχρι τούτου⁸ ἔστη⁹ τῆς ἀγαθότητος, ἀλλὰ καὶ ἐμφρόνημα τούτου¹⁰ ψυχῆν νοεῶν καὶ λογικῆν παρεχόμενος καὶ εἰς τὸν ἐδλογημένον παράδεισον πολίτην¹¹ καὶ βασιλέαν αὐτὸν ἀπειργάσατο¹², καὶ παράδεισον, οὐ τὸ κάλλος αὐτοῦ ἀροήτων καὶ ἀκατανόητων· καὶ ὡσπερ πατὴρ οὐράνιος καὶ φιλόπαις¹³ καὶ φιλόστοργος κληρονομὸν καὶ κύριον πάντων κατέστησεν· τί οὖν; ἡπατίθη ὑπὸ τοῦ ὄφους καὶ τοῦ πονηροῦ δαίμονος, καὶ ξένον τοῦ παραδείσου ἐποίησεν. Τί οὖν ὁ πλάσας Θεός (2), αὐτὸν, τὸν χοῦν ἐκείνον, τὴν γῆν τὴν ἀνείδεον¹⁴, ἦν ταῖς οἰκείαις χερσὶ διεμόρφωσεν καὶ τσαύταις δημιουργίαις καὶ ἐδεργεσίαις πεπλούτικε¹⁵; ἄρα παρεῖδεν, ἄρα κατέλιπεν¹⁶; οὐ μνησεν¹⁷, ἀλλὰ ζητήσας ἐπαίδευσεν πρὸς ὄλιγον ὡς πατὴρ φιλόστοργος· εἴτα πάλιν εἰδὼς ἡμᾶς ἀκλινεῖς καὶ ἀδιορθώτους κατήλθεν ἐκ τῶν κόλπων τῶν πατρικῶν· βαβαὶ τῆς συμπαιδείας, βαβαὶ τῆς ἀγαθότητος· Θεὸς ὦν ἀίδιος καὶ ἀθάνατος

ἐσαρκώθη ἐξ ἀγνῆς παρθένου, τοῦ δούλου φερέσας τὴν μορφήν· εἴτα ἐσταυρώθη, ἐτάφη, ἀνέστη, συναναστήσας¹⁸ ἡμᾶς τοὺς πεπιτωκότας τῇ ἁμαρτίᾳ· τί τούτων¹⁹ φιλιανθρωπότερον ἢ συμπαθέστερον; καὶ πολλὰς πατὴρ μὲν νῖόν τὸν ἑαυτοῦ²⁰, ὃν ἐγέννησεν καὶ ὄντα αὐτὸν²¹ ἐκ τῶν ἰδίων σπλάγγνων παρήγαγεν, μικρόν τι παρατραπέντα τῆς αὐτοῦ βουλής ἢ τοῦ αὐτοῦ θελήματος, οὐ πηγαῖς²² μόνον αὐτὸν μαστιγεῖ²³, ἀλλὰ ἀποκηρύττει, μισεῖ, διώκει τὸν ποτε φιλούμενον²⁴ δι' οὐδ' αὐμνῆν²⁵ τιναν πρόφασιν· καὶ δεσπότης ὁμοίως τὸν ἑαυτοῦ οἰκέτην²⁶ πρὸς ὄλιγον ἐκπεπιτωκότα ἄθλιον ποιναῖς²⁷ καὶ λιμῷ καὶ δεσμοῖς καταπίεσας τοῦτον ἀπεμπολεῖ²⁸· ἀλλ' ὁ Θεὸς οὐχ οὕτως· ἡμεῖς²⁹ δὲ ἐπλάσθημεν, ἐδοξάσθημεν, ἐτιμήθημεν, μυροῖς ἀγαθοῖς ἐπλούτισεν ἡμᾶς ὁ Θεός· τῷ δοτήρῳ δὲ τούτων τὴν ἀγαθὸν ἀνταποδοδώκαμεν; ἡτιμάσαμεν, ἐβροῖσαμεν, ἐλεπήσαμεν· ὁ δὲ οὐ παρεῖδεν, οὐ μεμίσηκεν, οὐ διώκει, ἀλλὰ Θεὸς ὦν πατὴρ καλεῖσθαι παρὰ τῶν ἀγνωμόνων³⁰ καὶ ποιμὴν ὁμοίως· καὶ τὴν ψυχῆν αὐτοῦ τίθησιν ἐπὶ ἡμῶν· ἀλλὰ καὶ πίπτοντας ἀνιστᾷ καὶ πταίοντας συμπαθεῖ, καὶ οὐκ ἀποδίει ἡμῖν³² δίκην ἐπὶ τῶν κακῶν τὴν ἀντίδοσιν· καθὼς φησιν ὁ προφήτης Δαυὶδ· ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσης, Κύριε, Κύριε, τίς ἐπιστήσεται; ἀλλὰ ἐκδέχεται τὴν ἐκάστων ἐπιστροφὴν καὶ μετάνοιαν, καθὼς φησὶ τὸ ἀρενδὲς στόμα αὐτοῦ· ἐγὼ εἰμι, φησὶ, Θεὸς ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ καὶ ζῆν αὐτὸν ἐπιστρέφοντα³³· ἀλλὰ³⁴ πολεμουμένοις βοηθεῖ τε³⁵ καὶ συναντιλαμβάνεται, τὰ μὲν δι' ἑαυτοῦ³⁶, τὰ δὲ διὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ·

C

Lemma.— τῇ παρασκευῇ τῆς πρώτης ἑβδομάδος λόγος 1, 2; 3 initio mutil. est. — τήρωναν 1, 2. — 1. — Δίκαιον ἡμῖν σήμερον, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, μετὰ τοῦ προφήτου Δαυὶδ ἀναφθέξασθαι· τί γὰρ λέγει ὁ Δαυὶδ ὡς 2. — (δίκαιον - ἀναφθέξασθαι) om. 2. — καὶ 2. — παρήγαγεν 2. — δεδημιούργηται 2. — δεσπότης 1, 2. — διεπλάσατο 2. — τούτον 1. — ἔστι 1, 2. — τούτον 1. — ἀρχοντα 2. — ἀπεργάσατο 1. — φιλόπαις 1; (οὐδ. κ. φ.) om. 2. — ἀνείδεον 1; ἀνίδιον 2. — πεπλούτικε(ν) 1, 2. —

ἔγκατέλιπεν 2. — οὐδ' αὐμνῆν 2. — συναναστήσας 1. — τούτον 1; τούτων corr. 2. — τὸν ἑαυτοῦ νῖόν 2. — αὐτὸν 1. — πηγαῖς 1, 2. — ἡ 1, 2; μαστιγεῖ? — μισεῖ φιλούμενον τὸν ποτε 2. — δὲ αὐμνῆν 1; διααμνῆν 2. — ἰκέτην 1. — πηγαῖς 1; πειναῖς 2. — ἀπεμπολεῖ 1. — οὐμνῆν 1. — splendendum v. gr. βοῦλεται Ed. Kurtz. — om. 2. — ἡμῖν 1. — ἐπιστρέφοντα 2. — καὶ 2. — βοηθεῖται 1, 2. — ἐαυτῶν 1.

(1) In prima orationis parte ubi miraculum de colybis exponit, et ab ipso initio pseudo-Nectarium (BHG. 1768) expilavit Philotheus. P. G.,

t. XXIX, p. 1821. — (2) (Τί οὖν - καλινίκου μάγιστρος; Θεοδώρου) BHG. 1768, n. 2-4, t. c., p. 1824-25.